

ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

*Εκδόσις ΜΟΥΣΙΚΗΣ & ΕΚΔΟΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ — ΑΘΗΝΑΙ, ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 3

Συντάσσεται ἀπὸ Ἐπιτροπὴν — Διευτὴς Π. ΚΩΤΣΙΡΙΑΝΣ

ΕΤΟΣ Β΄

ΑΡΙΘ. 35

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1951

ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ 3.500

WALTER NIEMANN

ΤΟ ΠΙΑΝΙΣΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ DEBUSSY

Ο César Franck, μιά μεγάλη προσωπικότης πού δημιούργησε ἔποχὴ στὴ νέα γαλλικὴ μουσικὴ, εἶναι ἡ πνευματικὴ κεφαλὴ τῆς μεγάλης νεογαλλικῆς Σχολῆς πού, ἔχοντάς τον γιὰ ὑπόδειγμα, ἀφιερώθηκε στὴν καλλιέργεια τῆς καθαρῶς ὀργανικῆς μουσικῆς καὶ ἀκολου-

καινούργιο: ὁ Ντεμπυσιόμοσ πού εἶναι συγχρόνως καὶ ὁ μουσικός, μουσικοζωγραφικός καὶ ὁ ψυχογραφικός ποιητικός Ἰμπρεσιονισμός. Ἡ «*adécadente*» μουσικὴ τῶν νεώρων καὶ τῶν ψυχικῶν καταστάσεων τοῦ Debussy βρισκεται σὲ στενότητα καὶ ἑσωτερικὴ συνά-

φωία, μὲ τὴν «*adécadente*» κίνησιν στὴν ποίησιν καὶ τὴ ζωγραφικὴ. Ἔτσι καὶ ἡ μουσικὴ τοῦ γιὰ πᾶν εἶναι μιά τρυφερὴ, εὐθραυστὴ, μοντέρνα τέχνη μωσαϊκοῦ ποῦ καταργεῖ ὅλα τὰ δεσμά τῆς τονικότητος, τοῦ ρυθμοῦ, τοῦ μέτρου, τῆς μελωδίας, ὅλους τοὺς περιορισμοὺς ποῦ προέρχονται ἀπὸ ἄρμονικούς σχολητικούς κανόνες καὶ ποῦ εἶναι, μὲ τὴν ἀπάντασθι ὑπερ-ἐκπέπυση τῆς μουσικῆς ἀτμοσφαιρίας, μὲ τὴ λεπτοφυῆ ὑπερραιοσθητὴ τρυφερότητα καὶ συναισθηματικὴ ἐκδηλώσιν, ὀχι μόνον ὀλωδιόλου περιζιζάνικη, ἀλλὰ καὶ ἀντιβαγκνερικὴ, ἀντιγερμανικὴ, καὶ ἀντικλασσικὴ. Ὁ Debussy εἶναι ἕνας νεωτεριστὴς στὴν κυριολεξία τῆς λέξεως καὶ γιὰ τὴ γαλλικὴ μουσικὴ τοῦ πᾶντος. Θέλει, μὲ τὴ συνειδητὴ χρησιμοποίησιν τῶν βασικῶν ἁρμονικῶν σφόνδων νὰ διευρύνῃ τὴ μοντέρνα ἄρμονία, νὰ τὴν πλουτίσῃ μὲ νέες ὀξείες καὶ νὰ προετοιμάσῃ μιά νέα ψυχολογία τοῦ τρόπου ποῦ ἀπολαμβάνει κανεὶς τὴν μουσικὴν, βασιζομένη ἐπάνω σὲ λεπτότατες ἀντιβράσεις τῶν νεύρων.

Αὐτὴ ὁμῶς ἡ τάση τοῦ νὰ δημιουργηθῇ νεώτροπος συνδυασμοῦ τῶν ἡχοχρωμάτων ἐξεληχθεῖ ὀλο καὶ περισσότερο σὲ μιά μανιεριστικὴ ἀποχὴ ἀπὸ κάθε ψυχικότητα καὶ αἰσθησιακὴ ἐκδήλωσιν τοῦ ἤχου στὴ μουσικὴ, μῆσα σὲ ἀσχετικῶς στενὰ ὄρια τῆς σκέψης τοῦ, ποῦ περιορίζεται ὀλότλητα στὴν ἔκφρασιν ἐνὸς τρυφε-

ΚΛΩΝΤ ΝΤΕΜΠΥΣΣΥ

Manet, Whistler) τῆς σύγχρονης ἔποχῆς τους, καθὼς καὶ σὲ μερικὰ ἀπὸ τὰ μουσικὰ δράματά τους μὲ ἔθνικὸ χρώμα ὅπως «Τὸ ὄνειρο» τοῦ Bruneau, ὁ «Fervore» τοῦ d'Indy ἢ ἡ «Louise» τοῦ Charpentier. Ὅμως μόνον στὸν Claude Debussy (1862—1918) βρισκίται στὴ Γαλλία ἡ κίνησις τῆς ἀπελευθερώσεως ἀπὸ τὸ Βάγκνερ» τὸ μεγαλύτερο τῆς προφήτῃ καὶ σὲ ὑλικὸ τοῦ μουσικοδράμα «Πελλεῆας καὶ Μελισσόσθη» ἐπάνω σὲ οὐδὲ στίχους τοῦ Maeterlinck τῆς διαθήκῃς της. Μετὰ τὸ Βαγκνερισμὸ, τὸ Φρανκισμὸ καὶ τὸ Ρεαλισμὸ στὴ Γαλλία ἔρχεται κάτι

ροδ λυρισμού και της φαντασίας του που άρκεϊται στο σκίτσο και την υποδήλωση. Γι' αυτό λείπει και από τη μουσική του για πιάνο: φύση, ύγεια, φως του υπαίθρου, καθαρό χρώμα. Είναι μία τέχνη έργαστηρίου υπερευαίσθητη και απόκοσμη. Είναι μία μουσική του παρεμυθισού και του δεινού, του μισόφωτου άνακατεμένων και άσκητικά έλλαττωμένων ήχοχρωμάτων, του σκόπμου περιμιθισμού και της μονοτονίας, της μηθικής άπολαύσεως, της πύ διαφοροποιημένης εδυσθησίας· μία μουσική που μετριάζει μέσα στο έργαστηρί της, τη δυνατή όρημ ή και τή ζωηρά χρώματα της ζωής. Γι' αυτό κρύβει μέσα της τό σπόρο του θανάτου ένός υπερώριμου, υπερεκλεπτιομένου πολιτισμού και φέρνει συνειδητά στη μουσική του πιάνο την έξελήτημένη άτμόσφαιρα της άνοιξης ή της παιδιστικής άθωότητος των προραφαηλιτών ζωγράφων (παιδικά κομάτια: **Childrens Corner**). Συγχρόνως όμως είναι χωρή άμφιβολία και ή πύ ντελικάτη, ή πύ μοντέρνα και ή πύ ίδιαίτερη, ή πύ λεπτή και ή πύ πολιτισμένη έκδήλωση της σύγχρονης ευρωπαϊκής μουσικής.

Σ' αυτά τή προτερήματα δέν ύστερεί ό **Debussy** ούτε στό παλιότερα, ούτε κών στα πρώτα του έργα, πού σύμφωνα μέ τό παλιό πνεύμα της τονκότητας, της φόρμας και της μελωδίας είναι άπολύτως «μουσικά» και πύ έξελίσσεται μέσα σ' αυτά πέρνωτας από τό Σουβάν, τό Σοπέν, τό Γκέρχ. Αυτό μπορούμε νά τό δοίμε στίς δύο λεπτοφασμαές **Arabesques**, στή **eRêverie**, στή ώραία, φωτεινή, παρομυθένια και σέ άνειροπόληση βυθισμένη **Ballade** σέ φά μείζον, στή χαρακτηρισμένη μικρή σουίτα για τέσσερα χέρια, στή **Danse** σέ μι μείζον πού έχει ένα άρχαϊκό χρώμα, πού τόσο συχνά άρέσει στό **Debussy** νά τό μεταχειρίζεται άργότερα στή **Mazurka**, στα τρία κομάτια **pour le piano** (πρελούντιο, σορμπάντα, τοκάτα) πού σχηματίζουν ήδη τή γέφυρα πρós τό μεταγενέστερο **Debussy** και στή θαυμάσια **Suite bergamasque** μέ τό γοητευτικό νυχτερινό **Clair de lune**. Όλα τή χαρακτηρισματα όμως της ίδιότυπης τέχνης του, πού άναφέραμε, κορυφώνονται σ' έξαιρετικό βαθμό, στούς δύο μεγάλους κύκλους μέ τούς χαρακτηριστικούς τίτλους **Estampes** και **Images** (2 τεύχη) πού μέσα σ' αυτούς στέκει μπροστά μας όριμος και ολοκληρωμένος ό μεγάλος τερσάκος τού μουσικού ήμπροσεισισμού. Αυτόι ό δύο κύκλοι, τή τρία γεμάτα χρώμα και ζωή μεγάλα κομάτια από τίς **Masques**, «il le Joyeuse» (έμπνευμένη από τόν περίφημο πίνακα τού **Watteau** «Ταξείδι στό Κήθηρα») τό **Hommage à Haydn** και τή λεπτή μικρογραφική τέχνης 12 **Préludes** άπαρτίζουν κυρίως τό μεγάλο και τόν καθ' έαυτό **Debussy** τών έργων του για πιάνο.

*Ασύγκριτη είναι πρόπάντων ή πιανιστική του μουσική σέ ό, τι γαλλικότερο κρύβει μέσα της και πού ηγάζει άμεσα από τή μουσική για πιάνο τών παλιών

clavecineistes στό 17ο και 18ο αιώνα· στή καθαρότητα και τό σφιχτό δέσιμο της μορφής, στή λεπτότητα, τήν τρυφερότητα και τήν εύγένεια του ήχου, στή χάρη και τή διαύγεια τού γραμμιάτος. Άρκετά πράγματα έχει μάθει ό **Debussy** από τούς μεγάλους νεότερους συνθέτες της ρωσσανατολικής Σχολής· από τό μεγαλοφυή **Moussorgsky**, από τό **Balakirew**, τό **Borodine** και τό **Rébkow**. Όλλα πράγματα πάλι, έπως τή ραφιοδική, έλεύθερη σάν από μωσαϊκό συνταιριασμένη, τό ίδιο τολμηρά όσο και συνειδητά χαλαρομένη μορφή τών έργων τού πιάνο της ώριμότερης περιόδου του (**Pages**) από τή παραμόσθα τών χιλίων και μιάς νόχτας. Όμως, τό καινούργιο, τό νέο, δηλαδή ή λεπτή κλίση του, πού θυμίζει πάλι τήν έποχή της παλιάς γαλλικής έθνικής έπρας τού 17ου αιώνα, πρós τό «ρομαντισμό της άρχαιότητας» («Δάφνη», «Η χορεύτρια τών Δελφών» από τή **Préludes**, και «Η σελήνη φέγγει έπάνω στόν παλιό ναό» από τίς **Images**) καθώς και πρós τό ρομαντισμό της παλιάς μωριτανικής Ισπανίας («Τό βράδυ στή Γρανάδα» από τίς **Estampes**) και της παλιάς ώραίας Ιταλίας («Οι λάφοι τού **Anacopris**» από τή **Préludes**), άλλα και τό θαυμαστό, τόσο εαίοθητο αυτό του για τούς πύ άσπληγτους ήχους στή φύση, είναι άποκλειστικά και όλότελα δικό του. Αύτες άκριβώς οι σπουδές από τή φύση, στήν τόσο εύόρημη, στοιχειώδη άσπληψη της, ίσως νά είναι τό μεγαλύτερο πού έχει νά παρουσιάση ή πιανιστική μουσική τού **Debussy** σέ ήχους και σέ χρώματα. Έδώ ή φαντασία του πουθενά δέ στοματάει και τίποτε δέν ύπάρχει πού νά μη μπορεί νά τό συλλάβη σέ τόνους τού πνεύμα του τόσο τέλεια και πιστά όσο είναι άνθρώπινα δυνατόν νά μεταφερθί στή γλώσσα της μουσικής: τή θάλασσα («Ό,τι είδε ό άνεμος» από τή **Préludes**), «Αντιφεγγιάματα στό νερό» από τίς **Estampes**), τή βροχή («Κήποι στή βροχή» από τίς **Estampes**) τού χιόνι («Τό χιόνι χορεύει» από τή **Childrens Corner**), «Βήματα στό χιόνι» από τή **Préludes**) τή άρώματα και τούς μακρινούς ήχους πού όβούν στήν βραδυνήν άτμόσφαιρα (**Préludes**), καθώς και τούς ήχους της κομπάνας στό δάσος (**Images**.)

Τό πός τή έχει «ζωγραφίσει» δλ' αυτά ό **Debussy**, δέ θά μπορούσε κανείς νά τό έκφράσει ούτε βέβαια μέ σχήματα άλλα ούτε και μέ λόγια. Μετάφρ. Ε. Δ. Α.